

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1380/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse unionin vesille pääsyä koskevista rajoituksista

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 5 päivänä heinäkuuta 2021 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1380/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse unionin vesille pääsyä koskevista rajoituksista sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 26.8.2021

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Neuvotteleva virkamies Orian Bondestam

MAA- JA METSATALOUSMINISTERIÖ

EU/2021/0719

23.8.2021

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEN (EU) N:O 1380/2013 MUUTTAMISESTA SILTÄ OSIN KUIN ON KYSE UNIONIN VESILLE PÄÄSYÄ KOSKEVISTA RAJOITUKSISTA

1 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Euroopan komissio on 6 päivänä heinäkuuta 2021 antanut ehdotuksen neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 1380/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse unionin vesille pääsyä koskevista rajoituksista (COM(2021) 356 final).

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 1380/2013 muodostaa unionin yhteisen kalastuspolitiikan perusasetuksen, johon sisältyy säännökset vesille pääsystä, eli oikeudesta kalastaa. Kyseisen asetuksen vesille pääsyä koskevia säännöksiä on tarpeen jatkaa siten, että sen määräaikaisten poikkeukset voidaan jatkaa 31.12.2022 jälkeiselle kymmenvuotiskaudelle vuoden 2032 loppuun saakka.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Unionin kalastusalueilla on yhtäläinen pääsy unionin vesialueille ja yhtäläinen oikeus käyttää unionin vesiluonnonvaroja, jollei yhteisen kalastuspolitiikan säännöistä muuta johdu.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1380/2013 säädetään poikkeuksista yhtäläistä pääsyä koskevaan sääntöön seuraavissa olosuhteissa:

Jäsenvaltiot voivat rajoittaa kalastuksen niihin kalastusalueisiin, jotka perinteisesti kalastavat näillä vesillä läheisen rannikon satamista käsin enintään 12 meripeninkulman sisällä niiden perusviivoista lukien.

Perussopimuksen 349 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen unionin syrjäisimpien alueiden vesillä 100 meripeninkulman sisällä näiden alueiden perusviivoista lukien jäsenvaltiot voivat myös rajoittaa kalastuksen kyseisten alueiden satamissa rekisteröityihin aluksiin.

Voimassa olevat säännöt, joilla evätään mahdollisuus luonnonvarojen hyödyntämiseen 12 meripeninkulman alueella jäsenvaltioista, ovat edistäneet luonnonvarojen säilymistä rajoittaessaan kalastusta unionin vesialueiden herkimmillä osilla. Kyseisten sääntöjen ansiosta on myös säilynyt perinteinen kalastustoiminta, jonka varassa tiettyjen rannikkoyhteisöjen sosiaalinen ja taloudellinen kehitys hyvin suurella määrällä on.

Perussopimuksen 349 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen unionin syrjäisimpien alueiden ympärillä olevia meren elollisia luonnonvaroja koskevat voimassa olevat rajoitukset ovat edistäneet näiden alueiden paikallistalouden säilymistä ottaen huomioon niiden rakenteellinen, sosiaalinen ja taloudellinen tilanne.

Unionin vesille pääsyyn sovellettavia rajoituksia koskevien nykyisten poikkeusten voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2022. Komissio ehdottaa, että näitä poikkeuksia olisi kuitenkin jatkettava vielä kymmenellä vuodella, jotta voidaan varmistaa nykyisten suojelutoimenpiteiden jatkuvuus ja välttää tämän erityisjärjestelyn käyttöönoton jälkeen saavutetun tasapainon häiriintyminen.

Asetuksen (EU) N:o 1380/2013 liitettä I olisi lisäksi muutettava Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen johdosta sekä Italian ja Kreikan yhteisestä pyynnöstä, joka koskee italialaisten alusten pääsyä Joonianmerelle, Egeanmerelle ja Libyanmerelle.

Asetuksen I liitteessä on Suomen osalta mainittu, että suomalaisilla kalastusaluksilla on pääsy Ruotsin aluevesille 4-12 merimailin väliselle merialueelle perusviivoista laskettuna. Tämä oikeus koskee kaikkia Ruotsin aluevesiä, ellei niissä ole muita rajoituksia ja edellyttäen että suomalaisilla kalastusaluksilla on käytettävissään kiintiöt kyseisillä alueilla pyydetäville kalakannoille. Vastavuoroisesti Ruotsin kalastusaluksilla on pääsy Suomen aluevesille 4-12 merimailin väliselle merialueelle, lisäksi Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvan Bogskärin ympäröiville aluevesille 3-12 merimailin väliselle merialueelle.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämismenettelyä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavista säännöksistä. Ehdotus kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan, joten toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta. Toimintatapana on aiheellista käyttää samantyyppistä säädöstä kuin muutettava säädös eli Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta. Kalavesille pääsyä koskevat järjestelyt kuuluvat yhteiseen kalastuspolitiikkaan, minkä vuoksi 43 artiklan 2 kohdan käyttö on valtioneuvoston näkemyksen mukaan perusteltua.

4 Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotuksella ei ole talousarviovaikutuksia unionin tai kansallisella tasolla. Mikäli vesille pääsyä koskevan järjestelyn ja siihen liittyvän liitteen I soveltamista ei jatkettaisi se estäisi suomalaisten kalastusalusten kalastuksen Ruotsin aluevesillä 12 merimailin sisäpuolella ja vastavuoroisesti ruotsalaisten kalastusalusten toiminnan Suomen aluevesillä. Nämä vaikutukset olisivat Suomen kannalta kielteisiä, koska suomalaiset kalastusalukset kalastavat myös Ruotsin rannikon läheisyydessä 12 merimailin sisäpuolella, joilla silakan ja kilohailin esiintyminen ajoittain on parempaa kuin muilla merialueilla. Ruotsalaiset kalastusalukset eivät yhtä usein kalasta Suomen aluevesillä.

Kalastuslain (285/2015) 8 §:n 2 momentin mukaan ”Euroopan unionin jäsenvaltioihin rekisteröidyillä kalastusaluksilla on yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä säädetty oikeus kaupalliseen kalastukseen Suomen talousvyöhykkeellä ja aluevesillä.” Kyseisen momentin perusteluissa (HE 192/2014) mainitaan asetuksen 1308/2013 asianomaiset säännökset ja perusteet vesille pääsulle seuraavasti: ”Pääsy rannikon läheisille vesille 12 merimailin sisäpuolelle laskettuna perusviivasta on lisäksi vuoteen 2022 saakka rajoitettu asetuksen liitteessä I pääasiassa niihin jäsenvaltioihin, jotka ovat toistensa naapurimaita. Näin ollen esim. Ruotsin kalastusaluksilla on oikeus kalastaa Ruotsin kiintiöstä silakkaa myös Suomen talousvyöhykkeellä ja aluevesillä aina neljän merimailin päähän perusviivasta. Suomen kalastusaluksilla on vastaava oikeus Ruotsin talousvyöhykkeellä ja aluevesillä sekä muiden Itämeren jäsen-

valtioiden talousvyöhykkeillä.” Suomalaiset kalastusalukset voivat Ruotsin vesien lisäksi kaikilla jäsenvaltioiden Itämereen kuuluvilla talousvyöhykkeillä harjoittaa kalastusta 12 merimailin ulkopuolella perusviivoista laskettuna. Kalastusta onkin harjoitettu aktiivisesti Itämeren pääaltaalla monen jäsenvaltion talousvyöhykkeillä. Tämä on ollut EU:n jäsenyyden kalastuselinkeinolle tuoma konkreettinen etu.

5 Ahvenanmaan toimivalta

Kalastuselinkeinon ohjaus kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain 1144/1991 mukaan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 2 §:n mukaan ”maakunta käsittää sille tämän lain tullessa voimaan kuuluvan alueen sekä ne aluevedet, jotka voimassa olevien Suomen aluevesien rajoja koskevien säännösten mukaan välittömästi liittyvät tähän alueeseen”. Ahvenanmaan maakunnan hallituksella on edustaja kalastusjaostossa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa valtioneuvoston alla mainittua kantaa.

6 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Asia on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Valtioneuvoston kanta on koordinoitu 19.–20.8.2021 EU17 (kalastus) jaoston kirjallisessa menettelyssä.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.